

Prvi zapiski o stari c. segajo nazaj v l.1325. "gotovostjo pa se lahko sklepa, da je prvotna c. stala že veliko prej. Iz zapiskov arhiva c.sv. Petra izvemo, da je bila c. nanovo pozidana l.1520 in posvečena Mariji. L.1771 postane znana božja pot. (lj. prip. vedka o nastanku božje poti). Koncem 19. stol. ta božja pot preneha. Znamenj in postaj, ki so vodile od c.sv. Petra in do c. v Polju, je ostalo danes le še 9. Krog stare c. je bilo obzidano pokopališče s kapelico sv. Duha, ki s. jo l.1783 na ukaz gosposke podrli. S pomočjo Schillingove ustanove se ustanovi<sup>l.1783</sup> v Polju fara, doslej je namreč spadala pod ž.c.sv. Petra. L.1788 je imela fara dve podružnici: c.sv. Tomaža v Zadobrovi in c.sv. Andreja v Zg. - ašlju. O prvi so dokumentarični podatki že iz l.1670, o drugi iz l.1729. Gotovo pa je, da sta obe c. mnogo starejši. V zunanjosti steno kašeljске c. je vzdignjen rimski spomenik, ki ga je našel Vodnik Domneva se, da je moralo tu biti kakšno rimsko grobišče. V prejšnjih stol. se je nahajala v vasi Slape še ena c. t.j. p.c.sv. Jakoba, katero je dala gosposka l.1789 ~~prekati~~ <sup>zaprati</sup>, ker je razpadala. Tovarnar lončenih pip A. Silvi jo je preuredil za svojo obrt.

Veliki potres je l.1895 farno c. uničil. Naslednje leto pod župnikom Kor- dačem so postavili novo, sedanjo.

Kakšna je bila prvotna c. kaže slika v glavnem oltarju, po prvotni božjepotni sliki, ki jo je l.1879 dal napraviti Josipina Trpinč.

*pred prvo svet. v in je bil v fari največji svet. v Sloveniji 6086 kotičar*

L.1908 dozidali c. str. kapelico.

Slike: zunanjščina ž.c.(fasada).

priloga: zasnova  
za odločitev o

notranjščina ž.c.

pokopališče s kapelico.

11.Slov.1931, L.VII, št.16, str.125-128.

Priznica v jedru dobra rezbarija konca 17.stol. s stebri z vinsko trto ovitimi in kartušami z angeljskimi glavicami in od ušesaste izpeljano ornametiko. Večji del, kakor kupola strehe in podstavek balustrade so poznobaročni. Zelo neprimerno obarvano.

Na koru slika Arižanje in sv. Boštjan - Stroyevi.

Slika v sev. str. oltarju v kapeli pred slavolokom spodaj *razcefrana* v sredi dvakrat raztrgana. Ognjeni jeziki nad apostoli. Strojeva z močnimi klasicističnimi somini, a izgleda, da deloma grobo preslikano.

Na predeli sev. oltarja v drugi kapelici od vhoda 2 grobi Mrčunovi sliki (sign.) - sv. Ana uči Marijo in sv. Monika s sv. Avguštinom.

Stele, ~~XXVI~~, 8.4.1945, str. 1.

CXX

Zadnjetri kapelice iz vrste kapelic, ki so stale ob potu od sv. Petra v Lj.

✓ Cerkev je ~~dobila~~ *dobila* dva nova str. oltarja, sv. Lenarta in Helene. Cerkev je bila sezidana pred 60 leti. Razen priznice in orgel je bila vsa c. nanovo obnovljena. Oba str. oltarja sta ~~novi~~ obnovila Tavčar in Maček iz Ljubljane. Zg.Danica, 1.1881, str. 326.

Kršćanske pravne priloge

Nove zvonove je naredil zvonar Hilzer. Med njimi je vel. zvon, ki je najtežji na Kranjskem (107 stotov)

Zg. Danica, l. 1875, str. 120.

l. 1904, str. 288.

str. 732 cerkev ob potresu (narisal G. Porenta)

str. 733 cerkev pred potresom

Dom in svet l. 1895.

Omenjena 27. nov. 1526. v popisu cerkvenih dragocenosti.

A. Koblar, Cerkvene dragocenosti v l. 1526, IMK V. 1895, str. 79.

Pri župni cerkvi Marije Device v nebe vzete v Polju, ki je bila do l. 1783. podružnica šentpeterske župe v Ljubljani, je bila nekdanj božja pot. Božja pot se je povzdignila, odkar se l. 1711. nekateri Marijini častilci postavili med šentpetersko in poljsko cerkvijo dvanajst znamenj predstavljajočih dvanajstera Marijina pota. Kratke, poroča o tem Dolničar v Epitome Chronol. na l. strani k l. 1711. takele: Dvanajster krasnih potaj, toliko potevanj Bogom-dice Device predstavljajočih, katerim ni enakih, si jeli vidati od Ljubljane do čudodelne Device M. v Polju. Bila se istega leta izgotovljena, kar lahko posnamemo iz jezuitskega dnevnika. Dve leti kasneje je izšla knjiga, ki so jo izdali v prslavo tega dogodka in nosi prav take letnice 1711. Med nepaginirane liste so dane tudi podebe dvanajstih Marijinih potev. (mederezi). Od nekdanj lepih znamenj so ohranjeni samo ostanki: Prva postaja: stala je pred šentpetersko cerkvijo ob severozahodnem vogalu pekepališkega obzidja.

čni opisi postaj se na straneh 38, 39, 40.)

Tretja postaja: stoji ob stari cesti blizu Slapničarjeve hiše na Selu 75 korakov od Zaloške ceste. Sedanja slika predočuje Marijine oznanenje, pod manjšim obokom je slika Boga očeta z angeli (sliki na presni). To je delo Wolfa z leta 1872. Marijine podobe je baje povzel po sliki, ki je bila v vojaški bolnici, ki je bila prej v domači kapeli v Virantovi hiši.

Četrte postaje ni. Perušili so jo pred kakimi 73. leti. Stala je nasproti karmelinškemu samostanu na Selu.

Peta postaja je na Mestah ob Zaloški cesti poleg hiše št. 21. Šesta postaja stoji, kjer se pot za Fužine odcepi od Zaloške ceste. Sedma postaja je na pašniku na moščanski "gmajni" na Brinju. Osmi p. je na Studencu poleg lesene, s slamenkrite hiše "pri Brajdežu". Prenevljena je bila pred ~~sedemnajstimi~~ sedemnajstimi leti. Deveta postaja stoji v isti vasi, toda od leta 1875 ne več na starem prostoru, vendar par korakov bliže Gromovi hiši št. 13. Deseta postaja je na cesti na Slapu nasproti hišama št. 33. in št. 2.

Enajsta p. z napisom pod sliko "Marija spremlja /svojiga (sic!) sina J. u sa / na goro Kalvarijsko. Znamenje prenevljeno l. 1879. Je blizu postaje kakih deset korakov od ceste. Dvanajsta postaja: jev Polju pred cerkvijo.

Razen devete postaje je vse slikal baje Jurij Tavčar.

Poslednjikrat je šel spreved iz Ljubljane v Polje l. 1754.

I. Vrhovnik: Mali zapiski, IMK VIII, 1898, str. 36, 37, 38, 39, 40.

Cerkev so sezidali l.1325., na čast M.B. Blizu pokopališča stoji cerkvica sv. Duha..Pred več kot sto leti so pridru ssem Turki in porabili cerkvi za hlev.(po Dolničarjevem Marianalu.)

V.Steska:Kranjska Marijina božja pot: pred 200 leti., IMK IX.,1899, str.122.

Iz zvezka "Percepta et exposita Syndicorum B.V. in Campo post rationem factam", od leta 1662 do1668.

Fr.Stele: Umet.-zg. izpiski iz arhiva cerkve sv. Petra v Lj., Carniola V.,1914.  
str. 47.

Podobar Anton Zajc iz Svodenj napravil... stranska oltarja, prižnico, krstni kamen in veliko drugih reči popravil, pozlatil, pobarval ali marmoriral. - Pohvalno pismo župnika pri Mariji Devici v Polju z dne 30. I. 1849. -  
Hvala umniga podobarja. - Novice,28.II. 1849, list 9, str.36.

"V cerkvi Marie Divice v Polji pod Ljubljano je gosp. Kurz-Goldenstein veliki oltar deloma znovega naredil, deloma pa prenaredil tako, da smejo farmani po pravici reči, da med cerkvami po deželi je njih oltar zda j eden naj kaš lepših. Če že pogled cele sestave bliščečega oltarja z lično malano novo podobo vnebovzetja matere božje človeka živo razveseli, bodeš, kadar se tron kraljice nebeške odpre, nehote zaklical: ah to je lepo! Gosp. Goldenstein je veliko število različnih podob prav mojstersko zverstil okoli matere božje, nad katero si vidi sv. trojica, in je razdelil po dobrem prevdarku farbe njih tako primerno, da je pogled zares nebeški, kadar je tron razsvitljen do sončnega svita. Reču tedaj smemo, da je gosp. Goldenstein s tim delom se pravega mojstra skazal, kteremu bo vsak, ki gre lični oltar, ogledovat, zaslužen o hvalo dal. Rade jo pridnemu mojstru daju tudi Novice."

Hvala, komur hvala gre! - Novice 16. novembra 1853. L. XI. list 92  
str.368.

"Ni davnej kar smo našega akademiškega malarja gosp. Stroja hvalili kot izvertnega obrazarja (Portraitmaler), in spet nam je priložnost dana, nje-govo umetnost priznavati na drugem polji. Videli smo namreč dve podobi, katere za stranska altarja cerkve pri Divici Marii v Polji (Mariafeld) mala, in katerih ena - Kristus na križu - je že dodelana, druga - sv. Boštjana - bo pa tudi kmali. Težko je soditi, ktera med njima je lepša, - lahko pa je reči, da obe ste zares mojstersko delo, naj gledamo na prvotno misel predstave, na zverstenje posamnih podobšin in njih razmero, na izraz njih obrazov, na izboranje in razdeljenje barv in sploh tehnično izpeljavo celega dela. Poglej le obraze šesterih oseb, ki okolikriža stoje, in obraz Odrešenika na križu - in rekel boš, da tega, kar je vsaka oseba takrat v sercu čutila, ni mogoče bolje v obrazu razodeti.... Še vse bolj pa boje očem čed dopadle te podobe, ko bodo v širokih zlatih romih, ktere izdeluje gosp. Matevž Tomc v Št. Vidu, kateri se bo gotovo tudi s tem delom skazal našega prvega mojstra v podebarstvu. "

Novičar iz avstrijskih krajev. Iz Ljubljane. - NOVICE, 19. september

1857. L. XV., list 75, str. 299-300.

Opis cerkvene opreme.

M. Zois, korespondent C.K. , 30.5. 1915, št. 4. rokopiš.

"Štirje krasni novi zvonovi iz Hilzerjeve zvonarije so prišli v ponedeljek po železnici iz Dunajskega Novega mesta v Ljubljano, od koder so jih ovenčane s slovenskimi zastavami in dveticami slovesno odpeljali k Mariji Devici v Polje."

Naši dopisi. Iz Ljubljane. - NOVICE, 17. marec 1875. L. XXXIII, list 11 str. 93.

"Novi zvonovi v Bolji, kakor se "Novicam" poroča, so res izvrstno delo Hilcerjevo; hvala je enoglasna."

Naši dopisi. Iz Ljubljane. - NOVICE, 24. marec 1875. L. XXXIII, list 12, str. 102.

"Dne 15. t. m. /marec 1875/ dobili smo nove zvonove, ki jih je vlil g. Hilzer. Slišali smo jih že večkrat, in reči smemo zdaj, da so v vsakem oziru izvrstni. Prelepa vnanja oblika, mogočen in veličasten glas, posebno pa čisto vbran akord h dis fis h, vse to je preseglo naše pričakovanje. Zadovoljnost je splošna in ljudje jih ne morejo zadosti prehvaliti. Gotovo si je g. Hilzer na Kranjskem s temi zvonovi lep spomin postavil."

Naši dopisi. Iz Polja pri Ljubljani. - NOVICE, 31. marec 1885, L. XXXIII, list 13, str. 110.

Zadnje tri kapelice, ~~xxxxxxxxxx~~ iz vrste kapelic, ki so stale na poti od sv. Petra v Lj. do ž.c. v Polju.

Četrta kapelica na trgu pred cerkvijo ima večje ostanke freske Vnebohoda ali Spreobrnjenja na gori, ki kaže poteze starinske kompozicije in utegne biti vsaj ikonografsko še odvisna od Rembovih prvotnih slik.

Predzadnja slika v predzadnji kapeli je novejša kompozicija po Fuhrichu.

Druga predzadnja kapela predstavlja večjo kompozicijo z mnogo osebami z apostoli (Smrt sv. Jožefa) - s skupino na razen instrumente igrajočih angeljčkov.

Četrti - posneta, kakor se zdi v celoti, ako ne deloma kar preslikana po Rembovem originalu.

Tretja predzadnja, v višini Fužin kaže zopet ostanke Fuhrichove kompozicije. Omet je skrajno slab in vsaka ohranitev ali vsaj dolgotrajnejša ohranitev je izključena.

*Stela*: CXX, 8.4.1945, str. 3.

Obnoavljati so začeli znamenja, ki so v zelo slabem stanju. V znamenjih je naredil slike Tavčar.

Zg. Danica, 1.1881, str. 326.

1711. julij:

Ta mesec so začeli zidati 12 kapelic od župne cerkve sv. Petra do romarske cerkve M.B. v Polju. V treh mesecih so jo dozidali. Začetnik teh postaj je bil bogaboječi in zelo pobožni o. Andrej Schwieger T.J., ki je imel prikazen preblazene Device...

V. Steska: Dolničarjeva ljubljanska kronika od 1.1660 do 1718., IMK XI., 1901. str. 165.

DEVICA MARIJA V POLJE *na Ljubečnem* - spomenik

1.

Slika spomenika padlim borcem, delo Lojzeta Dolinarja, odkrit 1.1926.

11.Slov.1926,št.126,št.23.

Slika spomenika vojakom padlim v boju proti Francozom.

11.Slov. 1931,L.VI,št.16, str.127.

Krajevski muzej Ljubljana